

# RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posebna številka 10 v.

Reklamacije so poštno preste. Nefrankirana pisma za ne sprejeto. Možje se ne vračajo, inšurati. Esostpua polit-vratien (širina 83 mm) za skrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

34. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 29. aprila 1908

Leto XI.

## Praznujte dostojno prvi majnik!

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravištvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg št. 3/L.

### Idrijsko delavstvo za „Delavsko tiskovno družbo“.

Na shodu 20. aprila t. l. je sklenilo idrijsko moško delavstvo skupno prevzeti 80 deležev „Delavske tiskovne družbe“ in je po svojem odboru takoj vložilo proponentom v roke 2000 K (reci in beri: dvatisoč kron). Za moškimi sodrugji pa niso hotele zaostati ženske, ki so takoj nato sklenile vzeti dvajset deležev ter so tudi vložile 500 K (reci in beri: petsto kron). Torej je vložilo en sam dan zavedno idrijsko delavstvo svoto 2500 kron. Založba „Napreja“ se je temu pridružila ter prevzela daljnih 100 deležev in vložila tudi daljnih 2500 K. Posameznikov se je iz Idrije oglasilo dosedaj že 32, ki so vložili tudi že večjo svoto. Ni pa dvoma, da se jih ne udeleži še daljnih 68 tako, da bo Idrija sama prevzela 300 deležev. Mislimo, da bo agilnost in požrtvovalnost idrijskega proletarijata vspešno tudi delavce po drugih krajih, da bodo enako idrijskim pristopili in podprli „Delavsko tiskovno družbo“, ki naj bo pionir prosvete med delavstvom na Slovenskem. — Začasno se je priglašati pri sodr. Antonu Kristanu, uredniku „Napreja“ v Idriji. Pristopnina znaša eno krono, delež pa 25 kron.

### Prvi majnik.

Ko je lani avstrijsko delavstvo praznovalo prvi majnik v znamenju volilnega boja, je bilo videti, kakor da bi za nekaj let imel priti bolj praznični značaj prvega majnika do veljave, bojni značaj pa se nekoliko umakniti. Saj je bila dosežena velika politična reforma, za katero se je bojevalo delavstvo od začetka svojega zavednega in organiziranega gibanja: Splošna volilna pravica za državni zbor.

Toda kapitalistična družba stoji še na svojih temeljih in za delavstvo ni počitka, dokler živi zistem izkoriščanja. Konča se boj za eno pridobitev in takoj se začne boj za drugo. Tudi če bi bilo delavstvo željno miru, ga ne najde, kajti njegovi nasprotniki ne mirujejo nikoli in tako mora biti vedno na nogah, vedno z orožjem v roki.

Za vse politične in gospodarske pravice, ki jih ima v svojem programu, bo delavstvo demonstrialo na dan prvega majnika letos, kakor vsako leto. Toda dve točki bo moralo naglašati s posebnim povdankom: Zavarovanje za starost in omejenost ter koalicijsko svobodo.

V prvi stvari nastopa delavstvo ofenzivno: Doseči mora nekaj, česar se nima. Starostno zavarovanje je stara zahteva delavcev, ki postaja tem važnejša, čim bolj se razvija in krepi kapitalizem, s čemur narašča tudi podjetniška brezobzirnost

napram delavcem. Kapitalist hoče imeti dobička; iskati mora velik profit — tako mu ukazuje zakon gospodarske konkurence. Delavec ni zanj človek in bližnji; usmiljenje ne igra nobene vloge v njegovi kupčijski kalkulaciji. Poleg mehničnega stroja potrebuje živ stroj, da mu vstvarita oba čim več bogastva, da mu pomnožita kapital in mu data sposobnost za gospodarski boj. Dobre stroje potrebuje; star, obnemogel delavec je pa slaba mašina, ki mu ne more proizvajati toliko dobička, kolikor zahteva. Torej proč z njim, pa krepkega na njegovo mesto, iz katerega se lahko iztlači več. Nekdanja šega patriarhalnega značaja, ki je zagotavljala izrabljenemu starcu vsaj varen kotiček za petjo, je izginila v kapitalističnem svetu. Starostno zavarovanje postaja torej važnejše od dne do dne. Tudi vlade niso mogle prezreti dejstva, da je delavstvo prisiljeno, bejevati se za pravico, katero uživajo drugi, bolj ljubljani služabniki kapitalizma. Že Koerber je spoznal, da je le sramota za Avstrijo v Srednji Evropi, če nima sence onih naprav za starega delavca, ki jih je že davno uresničila Avstralija in Nova Zelandija.

Toda prav v trenutku, ko je zadeva toliko dozorela, da bi jo državni zbor lahko v najkrajšem času dognal, se kažejo zapreke v reakcionarnih krogih, ki silijo delavce na nov boj. Nazadnjaki hočejo zavleči rešitev vprašanja, ki je za delavce tako važno, da se ne bi smeli ustrašiti najradikalnejših sredstev za premaganje hudobnih ovir. Vsa-kovrstne korporacije so se že pečale s starostnim zavarovanjem delavcev in vse delo je gotovo. Izgovora, da bi bilo treba še kaj studirati in še koga vpraševati, ni več. Torej ni pametnega razloga za odlašanje. Če pa hočejo nazadnjaki vendar odlašati, morajo delavci odpreti usta in glavno povedati, da se ne bodo več dali voditi za nos.

Prvi majnik mora biti sijajna manifestacija delavstva za zavarovanje za starost in nezgode.

A tudi za obrambo pravice, katero jim hočejo vzeti nenasitni izkoriščevalci, morajo nastopiti z glasno besedo in če bo treba, tudi z dejanjem. Resno se pripravljajo kapitalisti za naskok na koalicijsko svobodo delavstva. Njih organizacije pritiskajo na vlado, naj vzame delavcem z novim zakonom tisti borno pravico v gospodarskem boju, ki so si jo priborili s težkim trudom. Pri nazadnjaških strankah iščejo podpore za postavbo, ki bi vpeljala težke kazni za delavce, ki se v stvarkah nočejo izročiti izkoriščevalcem na milost in nemilost. Zakon naj bi prepovedal straže pred podjetjih, v katerih je stavka; delavec, ki bi opozoril privabljenega tovariše, da je v tovarni stavka, naj bi bil zaprt; kdor bi predlagal štrajk, naj bi šel v zapor.

Koalicijska svoboda, ki jo uživa delavstvo doslej, je tako malenkostna, da so delavci v svojih bojih močno zapostavljeni za pravicami podjetnikov. Povečati bi bilo treba to svobodo, da bi delavstvu kaj zalegla; v razpore med delodajalci in delojemalci se država sploh ne bi imela vtikati. Namesto tega pa vidimo v Avstriji enake poskuse, kakršni so bili pred par leti v Nemčiji s takozvano „Zuchthaus-Vorlage“. In treba bo vseh moči organiziranega delavstva, da se odbije predrzni naskok.

Nihče ne dvomi, da ne bi socialno-demokratski poslanci v državnem zboru storili svoje dolžnosti. Toda že davno se združuje v parlamentu vse proti socialnim demokratom in v vprašanju, kjer gre za kapitalistični profit, bodo zveze liberalno-klerikalnih sovražnikov delavstva še tesnejše. Boj, ki čaka socialistične poslance v parlamentu, bodo morali podpreti delavci izven parlamenta. In že prvega majnika mora slišati kapitalistični svet iz delavskih ust odločen klic: Roke proč!

Pa tudi boj za volilno pravico še ni končan. Kar je delavstvo doseglo za državni zbor, je le začetek. — Volilni pravici za državni zbor mora slediti volilna pravica za deželne zbornice in za občine.

Naravno je, da mora delavstvo ponoviti tudi ostale stare svoje zahteve: Osemurni delavnik, tiskovno, društveno in zborovalno svobodo, več socialne reforme. Povsod smo v Avstriji zaostali; velikanskih korakov je treba, da vsaj dohitimo druge dežele in da se potem z delavstvom vsega sveta bojujemo za nove pridobitve, za novo moč, s katero se končno poruši kapitalistični zistem in vresniči socialen red.

Tudi letos je prvi majnik delavski praznik boja.

### Liberalni opozicionalci.

Motil bi se, kdor bi mislil, da so postali liberalci opozicionalci v deželi šele, ko se je v deželnem odboru etabrirala klerikalna večina.

Takisto napačno bi bilo tudi mnenje, da so liberalci postali vladajoča stranka v deželni politiki na Kranjskem šele, ko so prevrgli stari deželni odbor.

Fakt sam, da so reprezentirali in imeli večino v deželi slovenski in nemški liberalci, ne izpremeni ničesar na tem, kar trdimo. Kajti pravo razmerje političnih sil se je na Kranjskem že takrat pokazalo, ko se je liberalna stranka pustila izriniti v defenzivo pred klerikalci. Od tedaj je klerikalna stranka zavladovala po deželi; tedaj so prestopili liberalci v opozicijo, ker so izgubili politično moč in vpliv, ki ga daje samo ofenzivni nastop ter iniciativa. Obojega liberalci že davno pogrešajo.

Kaj je bilo s to opozicijo, je znano: hiral je neprestano, prave moči nikdar ni imela, niti pokazala.

Kaj je z liberalno opozicijo, vidimo v polemikah „Slovenskega Naroda“ s klerikalnim časopisjem.

Česa se tičejo polemike? Skoro izključno le narodnostnih zahtev, krivic in pravic. Očita se klerikalcem zveza z Nemci, podpiranje germanizatorja Schwarza, nečastna rešitev našega srednješolskega vprašanja in podobno.

Dobivamo skoro utis v tej polemiki, da je jako omejena in ozkosrčna. Saj se vsa naša politika — četudi le na Kranjskem — vendar ne izčrpava v narodnostnem vprašanju! Kakor da ne bi bilo v pojmu „politike“ nobenih drugih elementov! In kakor da ne bi klerikalci imeli obsirnega, vsestranskega programa! Že iz tega programa bi liberalci lahko spoznali, kakšna bi morala biti protiklerikalna politika na Kranjskem in kakšna bi morala biti njih opozicija.



Ako se tedaj liberalna opozicija omejuje samo na eno ali dve točki iz celega klerikalnega programa, ki ga klerikalna stranka vedno motno in celotno skuša izvrševati, potem moramo sklepati, da se strinja z ostalimi tezami klerikalcev ali pa, da ji ne dostaja moči, s katerimi bi se borila proti klerikalni vladi na celi črti.

To in ono bi bilo za liberalno opozicijo presneto slabo. Glavni pogoj vsake opozicije, ki stremi za tem, da strmoglavni vladajoči zistem in režim, je vendar, da je duševno močnejša in torej politično močnejša, nego je stranka vlade. Ako tega ni, potem je opozicija samana-sebi neopravičena in zatorej nemogoča. Nikdar se ne uveljavi niti kot stvarjajoča, niti kot kritizujoča.

To se je na Slovenskem dovolj jasno pokazalo pri «mladih», ki so bili opozicija v liberalni stranki. Bili so tako ponižna opozicija, da se niti tu med liberalci niso mogli uveljaviti: niso se imeli z ničemer! Zato kot stranka zmorejo še mnogo manj... Pa še nekaj mora opozicija imeti, če hoče, da prodre: lastnost, da privlači, da vabi v svoje vrste z novimi idejami.

A liberalna opozicija? Jako je dolgočasna! Kaj pa naj pomenja njeno narodnostno bobnanje? Istotako so se obnašali klerikalci, dokler niso razbili nemško-slovenske večine v deželni zboru. Liberalna opozicija samo posnema. Kopija klerikalne je. In slaba kopija; kajti klerikalna opozicija je bila resnično opozicionalna, skoro bi dejali moderna v naših razmerah: operirala je z novimi idejami. Zato je dobila moč, vpliv in privlačno silo, zanimala je kot vsak original...

Če hoče liberalna stranka izvrševati svojo politično misijo v opoziciji, tedaj mora svoj boj izdatno izpremeniti in izpopolniti. Če hoče ostati polovičarska, naj tako oponira, kot doslej. Samo da do take opozicije ne more nihče gojiti simpatij, pa čeprav se vrši v znamenju narodnosti!

## Politični odsevi.

Državni zbor se snide zopet 30. t. m. Po želji vlade se bo pečal v prvi vrsti z «državnimi potrebami». Baronu Becku bi bilo, kakor je videti, sploh najljubše, če bi se shajal parlament le zato, da doyoli davke in rekrute, sicer pa da bi ostajali poslanci lepo na počitnicah. Iz predvelikonočnega zasedanja je ostala še zahteva vlade o zvišanju števila novincev za deželno brambo, vrhu tega se pripravljajo jezikovni zakon za sodišča na Češkem in proračun mora priti na vrsto. Proračunska debata je že zaradi tega potrebna, da se končno temeljito pojasne politične razmere v državi. Poleg proračuna pa nima državni zbor nobene take važne naloge, kakor je vpeljava starostnega zavarovanja za delavce, za katero so vse priprave tako dovršene, da se zakon vsak hip lahko predloži parlamentu. In vendar se je bati, da bodo «vplivni faktorji» zopet skušali, zavleči stvar. Nova nevarnost ne prihaja od vlade, temveč od reakcionarnih elementov, ki zahtevajo, da se vpelje sočasno z delavskim zavarovanjem tudi zavarovanje obrtnikov in kmetov. Socialna demokracija seveda ne nasprotuje zavarovanju srednjih slojev, temveč ga tudi sama zahteva in je storila za to zahtevo praktično že več, kakor vsi «reševalci» obrtnega stanu. Toda zaradi tega se ne sme zavlačevati delavsko zavarovanje. Socialno-demokratska stranka ni kriva, da doslej še niso storjene nikakršne priprave za pokojninski zakon za srednje stanove. Čakati z delavskim zavarovanjem, dokler ne bodo končane te priprave, bi bilo nezaslišano. Ali nekatere izjave iz vladnih vrst so precej sumljive. Vse kaže, da še ni končan boj, ki ga je delavstvo doslej vodilo za svoje zavarovanje, ampak da bo treba nastop socialno-demokratskih poslancev v parlamentu podpreti tudi z odločnim nastopom delavstva izven parlamenta. Pred vsem bo treba prvega majnika naglašati to zahtevo. Osem let je minulo od velikanskih demonstracij delavstva za svoje zavarovanje; to je menda dovolj čakanja. Sedaj je čas, da postane beseda meso.

Gališki namestnik postane baje poslanec dr. Bobrznyski. Baron Beck se je z njim dogovarjal v Benetkah in vse časopisje govori o njegovem imenovanju kakor o gotovi stvari. Če se to res zgodi, tedaj bo to ena največjih političnih napak, kar jih je bilo v zadnjih letih v Avstriji. Dr. Bobrznyski je duša poljskega Kola, politični organizator poljske zlahte in zastopnik najreakcionarnejših nazorov. Njegovo imenovanje bi bilo naperjeno naravnost zoper Rusine in bi pomenilo, da vlada ne išče pomirbe, temveč maščevanja. Rusinom se ne bi moglo zameriti, če bi smatrali to imenovanje za izzivanje, vlada pa bi bila sama kriva, če bi se tedaj še poostrele razmere na Gališkem in če bi prišla med Rusini najradikalnejša taktika do veljave. O politični modrosti barona Becka, ki mu jo pripisujejo njegovi častilci, bi se moralo tedaj zelo dvomiti.

Ogrska socialna demokracija, ki je imela o Veliki noči svoj zbor, je sklenila o volilni reformi resolucijo, v kateri se pravi: Zbor stranke smatra zavlačenje volilne reforme, na katero je vlada zavezana po dogovoru s krono, kot pripravljane političnega atentata zoper interese delavnega ljudstva. To sumljivo zavlačenje ima namen, namesto enake in tajne volilne pravice vpeljati pluralno volilno pravico s koruptnim javnim glasovanjem. Zbor izreka: ako predloži vlada pluralno volilno pravico z javnim glasovanjem, odgovori industrialno in poljedelsko delavstvo Ogrske s splošno in politično stavko. Obseg trajanja in način stavke določi pravočasno izvenreden zbor stranke. Zbor nalaga vodstvu stranke in vodstvom posameznih organizacij po vsej deželi, naj takoj izvrše pripravljala dela za stavko in naj o napredovanju agitacije sistematično poročajo tajništvu stranke.

V Bosni se ukvarja Avstrija z nekako veliko srbsko «veleizdajniško» agitacijo, ki ima baje namen, pripojiti Bosno in Hercegovino Srbiji. Trdilo se je, da ima Srbija svoje prste vmes, kar je srbska vlada odločno in ogorčeno zanikala. Vendar pa so v Bosni in Hercegovini zaprli več «sumljivih» oseb. Kdor pozna bosenske razmere, bo težko yerjel v resno zaroto. Če je nekoliko posameznikov, sanjarijo o Veliki Srbiji, ni v tem menda še nič nevarnega. Zdi se nam pa, da bi bilo tudi v tem slučaju nepravilno, imenovati tako igro «veleizdajniško», kajti Bosna-Hercegovina še ni avstrijska dežela. Zanimivo je, s kakšno vnemo razširja «Slovenec» vesti o «zaroti». Vir njegovih poročil nam je dobro znan; dobiva jih iz sarajevskih starčevičanskih krogov, v katerih pomeni beseda Srb približno toliko, kakor cigan. Za list, ki se baje zavzema za jugoslovansko idejo, je tako srbožrstvo le nekoliko čudno. Seveda jo treba vedeti, da se Srbi ne dajo pokatoličiti.

Hrvatski ban baron Rauch se vozi v Budimpešto, na Dunaj, pa zopet nazaj v Zagreb, političarji pa ugibajo, kaj da pomenijo te vožnje. Njegova afera z drjem. Medakovičem je končana, a v duši se Rauch ne more veseliti nad tem koncem. Kakor znano, je baron Rauch pozval Medakoviča kod predsednika srbske samostalne stranke na dvoboj, ker se je čutil užaljenega z javnim pismom te stranke, v katerem mu je očitala denunciranje in obrekovanje. Medakovičevi priči sta pa izjavili, da Rauch ne more zahtevati «viteškega» zadoščenja in ni sposoben za dvoboj, ker je že prej vtaknil očitane obrekovanja in denunciranja v žep, ne da bi bil reagiral na to. Med Rauchovimi in Medakovičevimi pričami je bilo nesoglasje zaradi sklicanja častnega sodišča in na to sta Medakovičevi priči prekinili obravnave in izjavili, da je za Medakoviča stvar končana. Baronu Rauchu je torej rečeno, da je nesposoben za viteško zadoščenje. Za ljudi, katerim je vse napihavanje s «častnim kodeksom» smešno in ki vidijo v dvoboju blaznost, je tudi ta afera otročarija. Toda Rauch, ki se je postavil na stališče duela, ne more sedaj, ko je stvar zanj neugodno končana, postati pameten in reči, da je itak vsa dvobojna procedura neumnost. S klofuto, ki jo je dobil v tej aferi, ne bi mogel ostati 24 ur ban, če ne bi ogrska vlada potrebovala prav takega človeka v Zagrebu. A kdor se spominja, da je bil Khuen-Hedervary dejansko izbrčan iz hrvatskega sabora, pa je vendar ostal 20 let ban, se ne bo čudil, če se vrne Rauch z zaupanjem Pešte in Dunaja v Zagreb.

Tirolski klerikalci so se na velikonočni ponedeljek imenitno — blamirali. Cele tedne so za ta dan sklicevali v Briksen protesten shod zoper Wahrnunda. Agitiralo se je po vseh prižnicah; od župnišča do župnišča so se razpošiljale okrožnice, časopisi so napovedovali, da pride najmanj 10.000 kmetov zaklicati profesorju Wahrnundu: «Stoj! Poberi se!» Posebni vlaki so bili naročeni in ščuvalo se je kmete na vse načine. Uspeh pa je bil naravnost klavern: Iz cele dežele je prišlo k večjemu 2000 ljudi; pet posebnih vlakov se je odpovedalo, z nekaterimi vlaki jih je prišlo po 10 do 20. V prevodu, s katerim so hoteli imponantno demostriirati, je korakalo tisoč ljudi mesto pričakovanih deset tisoč. Najbolj presenečeni so bili gostilničarji, katerim se je naročilo, naj pripravijo za toliko ljudi kosila, kolikor imajo prostora v svojih lokalih. A ko je prišel čas, niso imeli nekateri gostilničarji ne enega gosta. Te blamaže tudi fanatično grmenje klerikalnih govornikov na shodu ni moglo utajiti.

Turčija ima tudi s Francijo razpor zaradi rudnikov v Herakleji in zaradi luke Zuguldak, ki bi jo Turčija rada odkupila Franciji. Zadeva je povsem kapitalističnega značaja in Francozom gre za denar. V zadnjem dopisu, ki ga je francosko poslanstvo izročilo sultanovi vladi, vpraša, odkod misli Turčija dobiti denarja za odkup luke, ker Francija ne sprejema obligacij, temveč samo gotov denar, in ker je Turčiji pariski denarni trg zaprt.

Zaroto v Lizaboni so odkrili na življenje portugalskega kralja Manuela, ki so ga nameravali usmrtiti, ko se otvori portugalski državni zbor. Oblasti zapirajo republikane. Ko se otvori v Lizaboni državni zbor, bodo pripravljene vojske za vsak slučaj. Pot iz kraljeve palače v parlament zastražijo tri vrste vojakov. Kralj se pelje k otvoritvi v zaprtem vozu, ki ga bo spremljal konjeniški polk. Republičansko časopisje svari vlado, naj ne gre predaleč, da Portugalske ne doleti usoda Francoske.

Papež dobiva z vseh strani sveta bogate darove za svoj jubilej. Meseca majnika odposljejo nemški katoličani svoje darilo v Rim, ki bo baje posebno bogato. Benečani mu darujejo dragocen, umetniško izdelan prestol. Hvala bogu, torej mu vendar ne bo več treba ležati na goli slami in stradati. Takle jubilej bi se pravzaprav delavcem tudi prilegel.

Na Angleškem je zadel liberalno stranko hud udarec. V Manchestru, zibelki modernega gospodarskega liberalizma, je njen kandidat Winston Churchill, eden najuglednejših članov stranke, propadel proti konservativnemu kandidatu. Churchill je v nekem govoru dejal, da bo imel ta poraz slabe posledice za svobodno trgovino. Churchillu so ponudili kandidaturo liberalni volilci v mestu Dundee.

## Dopisi.

Gorica. (Goriški liberalni buržoa in gledališka umetnost.) Minulo je gostovanje članov slov. gledališča v Gorici. «Sočin» kritik se je iz hvalevrednega rodoljubja izrazil o tem gostovanju z velikim navdušenjem, saj mu je bila vsa prireditve le dokaz o — napredovanju Slovencev v Gorici. No, — nam da to gostovanje mnogo misliti. Predvsem odločno protestujemo, da bi se smatralo poset takih gledaliških predstav kot «rodoljubno» dolžnost goriških Slovencev, smo marveč mnenja, da se ima ocenjevati gledališko prireditve slovenskih igralcev pred slovenskim občinstvom na slovenskem gledališču zgolj z umetniškega stališča, posebno, ako gostujejo pri nas člani med nami tako renomiranega gledališča, kakor je ljubljansko. Ne bodemo tu pisali ocene vsakega igralca, a smelo trdimo, da niso vsi igralci na našem odru igrali tako, kakor smo pričakovali; nekatere resne vloge so bile naravnost slabe. V drugo pa je za vso olikano družbo pravi škandal, da tako ravnodušno sprejme tak repertoar. Izmed boljših iger se je uprizorilo znano Cankarjevo farso, poleg tega je bil pa insceniran tudi navaden šund. Kdor je odgovoren za sestavo repertoarja, ne more pričakovati nikakega priznanja.

Gledali smo te rodoljube, kako so z dostojanstveno-narodnimi obrazi in v črnih spoštljivih suknyah sedeli na stolah in ploskali in se divili resnici, katero jim je pravil Cankar z odra. Na stojiščih in na galeriji pa so stali ljudje, ki nimajo besede v družbi «rodoljubov» in ti niso prišli v gledališče kazati svojega «rodoljubja», pač pa z zahtevo po pravi umetnosti, ki nam jo dober igralec kaže v dobrem igrokazu lahko tudi z majhnem odru. A mesto umetnosti smo videli z malimi izjemami cirkus in rodoljube, ki so ploskali lastni sramoti. In ko je eden onih, ki so stali na galeriji, zažvižgal, — bil je slučajno akademik —, nastal je velik kraval v Izraelu. «Soča» kot glasilo slovenske goriške buržoazije je vzdignila veliko kopito svoje redke bistrumnosti in zacvela v lepo dišečih galantnostih, govorili o «nadutosti in brezobraznosti» in nazadnje stakne — horrible dictu — da so dotičnega akademika poslali žvižgat klerikalci! In eden izmed velikih pismarjev te buržoazije opsuje na prostaski način tega akademika, pa si drugi dan ne upa priznati tega njegovim zastopnikom iz strahu pred — obsodbo. Ljubljanski igralci nam torej niso dali tega, kar bi nam lahko dali pri dobri volji; njih naloga bi bila, voditi občinstvo do razumevanja umetnosti, a mesto umotvorov so pitali občinstvo z neslanimi burkami, in svetišče Talije je bilo nekolikrat spremenjeno v «Kasperibude». Upamo pa, da se bode pri prihodnjem gostovanju toliko impreza, kolikor goriška «Narodna prosveta» ozirala na opravičene želje resnega občinstva, iz zato se veselimo tudi mi novega gostovanja ljubljanskega gledališča v Gorici, mi, ki nismo «rodoljubi». O goriških velikih pismarjih in farizejih pa nočemo več zgubljati besed. — S tem, da ostentativno kažejo na svoje rodoljube, dokazujejo samo, kako malo pravega rodoljubja imajo, obenem pa je to simptom naše socialne mizerije in dokaz, kako malo demokratizma in kako malo svobodne misli vlada med našimi špispurgarji.

Loke pri Zagorju. Dobili smo sledeči popravek: Glede na dopis v Rdečem Praporu, št. 31 z dne 18. aprila 1908 «Loke pri Zagorju» zahtevam na podlegi § 19. tiskovnega zakona sledeči popravek:

I. Ni res, da sem služboval nekje na Štajerskem na kmetijski šoli kot ekonom; pač pa je res, da sem deželno vinarski inštruktor, oziroma potovalni učitelj za ormožki in ljutomerski okraj.

II. Ni res, da bi bil pri mojem nastopu kot posestnik začel hujskati proti kmetom, da naj podražijo mleko rudarjem; pač pa je res, da sem že od leta 1905 posestnik tega posestva in še-le leta 1907 sem se tu naselil in nisem nikdar nobenega kmeta hujskal za podraženje mleka.

III. Ni res, da bi bil nasprotoval hrastovemu drevesu; pač pa je res, da sem pripravljen ne-le ob nedeljah ampak vsaki slučaj in vsaki trenutek kmetom razložiti in jih podučiti, kako bi naj kmetovali, da bi boljše pridelke dosegli.

IV. Ni res, da sem umrlega hlapca prevzel od mojega prednika; pač pa je res, da sem ga jaz sam v službo sprejel za kravskega hlapca z dne 1. januarja t. l.



V. Ni res, da bi bil začel hlapec prej bolehati, da ni imel zdravniške pomoči in da je ves čas v hlevu zraven živine moral bivati; pač pa je res, da je nagloma zbolel, da ni hotel slišati ne o zdravniku in ne o duhovniku, ker je hotel k svoji sestri v Ljubljano, kateri je pa še-le 8. aprila poročati dal, da je zbolel; v hlevu so postelje za 2 hlapca zato je tudi on tam spalnic imel, dne 10. aprila ob 7. uri zjutraj je še zajtrkoval in po hlevu hodil ob 8. uri pa že mrtev ležal.

VI. Ni res, da zavarovanega pri bolniški blagajni zato nisem imel, ker bi bilo treba plačevati; pač pa je res, da se navadni kmečki hlapci sploh ne zavarujejo.

VII. Ni res, da sem ga pustil tako dolgo ležati v hlevu, da so se rudaji usmili in ga odnesli v zagorsko mrtvašnico; pač pa je res, da ga nisem pustil dolgo v hlevu ležati, ampak sem mu dal rakev napraviti, pogrebneke naprositi dal in jim dobro plačal, da so ga v mrtvašnico odnesli, prvi dan na Lokah zvoniti pustil, potem pa v Zagorju i. t. d. vse storil, da je bil po kršansko k večnemu počitku spravljen. Spoštovanjem Alojzi Ašič, posestnik, trgovec in gostilničar. — Za danes opomnimo sledeče: Kar navaja gospod Ašič o svojem prejšnjem službovanju in o tem, kaj in kako uči kmete, zanima javnost prav tako malo, kakor to, če je bil že prej lastnik posestva, ali ne. Kar se pa tiče stvarnega dela, smrti hlapca in prenosa v mrtvašnico, pa pričakujemo pojasnilo od našega dopisnika.

## Domače stvari.

**Deželni glavar Šuklje**, doslej še ne baroniziran, mora biti prava luč sveta za «Slovenčeve» čitatele. Tako se pri nas že dolgo ni kadilo živemu človeku, kakor kade klerikalci Šukljetu, odkar je deželni glavar. Naš oče domovine obišče bolnišnico — takoj mora biti v «Slovenču» dolga šmokovska notica, ki ne bi mogla biti bolj poveličevalna, če bi prišel sam cesar v Ljubljano. Šuklje gre še enkrat v bolnišnico — še enkrat objavi «Slovenec» bizantinsko notico. «Gospod deželni glavar je obiskal» — to je že stalna rubrika v klerikalnem moniterju. Pri vsem tem pa hoče klerikalna stranka biti demokratična. Še čudno, da ne piše «Slovenec» o Šukljetu v množini, kakor o «knezu in škofu». Morda pride tudi še to, kadar bo baron.

**Dunajski jubilejni sprevod** je zmešal glave ne le Dunajčanom, temveč tudi Ljubljancem. Sestavil se je tukaj nekak odbor, ki ima aranžirati udeležbo Kranjcev pri omenjeni reklamni priredbi, s katero mislijo dunajski purgarji napraviti kupčijo. Slavnostni sprevod je naravnost izsiljen. Cesar sam je izrazil željo, naj se ne prireja za njegov jubilej nikakršnih bučnih zabav, a denar, ki se ga misli izdati za jubilejne priredbe, naj se porabi v dobrodelne namene, zlasti v korist otrokom. Toda dunajska špisarija je hotela imeti svoj festcug in cesar se je moral vdati, na ljubo profitu, ki ga upa ta in oni napraviti pri tej priložnosti. Tudi dunajska občina bo morala globoko poseči v žep, da podpre koristolovsko podjetje. To je končno stvar Dunajčanov, ki naj si sami razbijajo glave, ali je pametno, kar hočejo. Ali nikakor nam ne gre v glavo, kaj imajo Kranjci iskati pri komediji, za katero se ne navdušuje niti jubilar-cesar. Ljubljanski odbor zahteva, ali bo zahteval od mesta in od dežele 30.000 kron, ki bodo, če se dovolijo, vrženi naravnost na cesto. Kajti živa duša ne more povedati, kakšno korist bo imela od te udeležbe Ljubljana ali pa dežela, razven da dobi morda kdo kak orden ali pa baronstvo. Brez obzira na to, da je stvar nepotrebna, pride pa še v poštev, da se Slovincem nikakor ne poda, hoditi na Dunaj in tam delat štafažo Luegerju in Geßmannu. In če ni «slovanska vzajemnost» našim rodoljubom samo prazna beseda, jim mora že uljudnost napram Čehom prepovedati to udeležbo. Čehi ne pojdejo na Dunaj, ker so dunajski nemški nacionalci preprečili gostovanje češkega narodnega gledališča v teatru ob Dunajščici. Tudi dunajski rotovž z Luegerjem na čelu je jasno pokazal svojo antipatijo proti češkemu gostovanju. Gotovo je, da bi se enako godilo Slovincem, ako bi mislili na kako dunajsko gostovanje. V takih razmerah bi bilo vendar žalostno ponižanje, če bi šli Slovani, katerim se zapira umetniške hrame, delat dunajski nacionalni buržoaziji kupčijsko reklamo. Naravnost nedopustno je pa, da bi se trosil še deželni denar v take namene. Če hoče dunajska špisarija imeti svoj «Rummel», naj si ga sama priredi in sama plača, Slovenci pa imajo — zdi se nam — druge in važnejše skrbi.

**V škofijiško pisarno v Ljubljani** je v sredo večer nekdo vlomil in odnesel nad tisoč kron denarja. «Slovenec» opisuje dogodek tako: «Tat se je ukradel v palačo ter ostal v hiši, ko so se zvečer ob 8. zaprla hišna vrata. Zlezel je v peč ravnateljjevo pisarne, prebil s sekiro in dletom peč ter zlezel v pisarno. Vedeti je moral, da ima skozi ravnateljjevo pisarno prosto pot v druge pisarniške prostore. Radi varnosti je zastrl okna in s prižgano svečo, ki jo je postavil na tla, svetil po pisarnah. Časa je moral imeti dovolj, ker je zbiral samo po večjem denarju, vinarje in krajcarje je pustil nedotaknjene. Ko je bilo «delo» končano, privezal je vrv za noge pulta, ki stoji pri oknu, ter se po vrvi spustil v Medarsko ulico. Za spomin

je pustil v pisarni par starih črevljev in v predpečku ostanke potice...» Ta notica se bere, kakor bi se hotel «Slovenec» še malce ponorčevati s škofovsko pisarno.

**Kranjski hotelirji in gostilničarji**, ki jih šteje liberalna stranka s ponosom za svoje, so bili te dni na Dunaju in so se tam poklonili krščansko-socialnemu ministru drju. Geßmannu. Kadar se vrnejo, bodo že zopet radikalno-liberalni.

**Vojaške dopuste ob času žetve** je poveljništvo c. in. kr. III. voja (pod katerim stoji tudi slovenski polki) doletelo od 28. junija do 18. julija. Dopusti se bodo podeljevali za dobo treh tednov, in sicer le aktivnim pešcem in lovcem. Pri konjeništvu se tak dopust dovoli le v izvanrednem slučaju. Na dopust se pa ne bodo puščali v take kraje, koder razsaja kaka nalezljiva bolezen. Oziroma se bodo predvsem na sinove kmečkih posestnikov. Prošnje je treba vlagati do konca meseca maja vsakega leta na polke ali bataljone potom kompetentnega okrajnega dopolnilnega poveljništva. Navesti je krdelo, kjer vojak služi, šaržo in narobno letnico. Nadalje, koliko meri posestvo, čisti letni dohodek, splošne imovinske razmere, družinske razmere (števílo otrok doma in teh starost), števílo hlapcev in dekel. — Tedaj zelo «kunstno» sestavljena prošnja. Povemo odkritosrčno, da ti dopusti v naših razmerah ne bodo veliko koristili. Z njimi hoče vojna uprava kmečkemu ljudstvu nasipati peska v oči — da ne godrnja, ako se po drugi strani poveča števílo domobranskih rekrutov in seveda tudi stroški.

**Pri ljubljanskih občinskih volitvah** se tudi v drugem razredu «zmagali» liberalci. Koliko pomeni ta zmaga, kaže najbolje dejstvo, da sploh ni bilo nasprotnih kandidatov in da je bila udeležba nenavadno priča. Oddalo se je 375 glasovnic in so dobili Karol Meglič 362, Ivan Milohnoja 361 in Jakob Dimnik 350 glasov. Volilcev je v drugem razredu 1554, torej se jih je 243 odstotkov udeležilo volitve. Liberalci seveda pravijo, da ni bilo večjega zanimanja, ker ni bilo boja. Toda «Slov. Narod» je še v četrtek pozival liberalne volilce, naj se zanesljivo udeleže volitve, češ, da bi se brezbriznost lahko maščevala. Toda volilcem, kakor se vidi, ni bilo veliko ležeče na tem, če se kaj maščuje in so ostali brezbrizni. Za prvi razred je vsled tega prišel «Narod» z močnejšimi topovi in je napovedal, da ga mislijo Nemci naskočiti. Liberalci pač sami čutijo, da je letošnja udeležba klaverna in da ne daje povoda zmagoslavju.

**Tudi v prvem volilnem razredu v Ljubljani** je bila letos udeležba volilcev slabjša, kakor lani. Vseh volilcev v tem razredu je 789. Dobila sta pa dr. Bleiweis 198 in Gorše 195 glasov. Lani je v tem razredu glasovalo 217 volilcev.

**Jurjeva stranka** — to je najnovejša faza ljubljanskih liberalcev. Po zaslugi ljubljanskega magistrata, liberalnega magistrata, je bila v nedeljo na Gradu po 18 letih zopet Jurjeva slavnost z mašo, pridigo, litanijami in s pijačo. Drugih potrebščin po mnenju vladajočih liberalcev itak nima ljubljansko prebivalstvo. Radi bi le vedeli, zakaj se imenuje ta slavna stranka še protiklerikalna in zakaj se ne fuzionira kratkomalo s klerikalci. Če nima liberalna stranka druge naloge, kakor vpejljavati nove cerkvene slavnosti, bi prav lahko tudi to prepustila klerikalcem, ki imajo v takih rečeh menda tudi toliko prakse, kakor ljubljanski liberalni mestni očetje.

**Od stopnje do stopnje** pada «Naš List», odkar je prišel v sedanje roke in ima nadomeščati propalo Hribarjevo «Slovenijo». V zadnji številki ima lažljivo vest, da so pri občinskih volitvah v tretjem razredu propadli združeni klerikalci in socialni demokratje. Doslej je bil privilegij «Slovenskega Naroda», podtikati vsakemu nasprotniku zvezo s klerikalci. Pri letošnjih občinskih volitvah se še «Slovenski Narod» ni upal tega, temveč je samo lagal, da je s socialnimi demokrati glasovalo «mnogo klerikalcev». Zato pa je prevzel njegovo obrabljeno metodo «Naš List». Koga hoče s tem slepiti, je neumevno. Toliko matematične zmožnosti bi bili tudi njemu pripisovali, da bi razumel, kako nevarno je slikanje hudiča na steno. Če bi bili hoteli socialni demokratje napraviti kompromis s klerikalci, bi bilo zelo dvomljivo, ako bi sedeli v tretjem razredu občinskega sveta sami liberalci. Da niso nič agitirali, si je «Naš List» izmislil. «Slovenski Narod» je dannadan objavljajl prismojeni oklic, s katerim je rotil volilce, naj rešijo «narodno naprednost» Ljubljane, plakate so imeli na vseh voglih, agitatorji so hodili po hišah, flakerji so hodili po volilce na dom. Ali smatra «Naš List» samo golaš za agitacijsko sredstvo? Resnico, da so socialni demokratje nastopili povsem samostojno in da so od lanskega leta napredovali, pozna tudi «Naš List», zato je njegova notica tembolj infamna.

## Iz stranke.

**Prvi majnik** praznujejo ljubljanski sodruzi na sledeč način: Dopoldne ob 1/2.11. je shod v salonu gostilne «pri Levu» na Marije Terezije cesti. Popoldne ob 2. se zbere sodruzi v Petričevi gostilni na Radečkem cesti, odkoder je skupan izlet. Zvečer ob 7. je prvi «Levu» komers. Okrajni odbor opozarja sodruge na te priredbe in jih posiva, naj pridno agitirajo za obilno udeležbo.

Dnevni red shoda je: «Pomen prvega majnika». Na komersu zvečer igra godba.

**Majski list je izšel** bogato ilustriran z izbrano vsebino. Med pisatelji, katerih doneski so v listu, nahajamo sledeča imena: Oton Zupancič, Ivan Cankar, Zofka Kveder-Jelovšek, J. S. Machar, Bogumil Smeral, Abditus, Etbis Kristan. Priložena je listu izborna slika. Kdor ga želi dobiti, pa ga še ni naročil, naj stori to nemudoma, ker je tiskana omejena naklada in se zakasnele naročbe ne bi moge izvršiti. Cena 40 vin., po pošti 10 vin. več. Naroča se pri upravništvu «Rdečega Prapura».

## Socialni pregled.

**Zopet mizarski boj v Ljubljani.** Pri kranjski stavbinski družbi so mizarji v stavki; bolje rečeno so izključeni. Zasluga za to gre nemško-nacionalnemu ravnateljju te družbe, znanemu gospodu Pammerju, ki je menda največji delavski pritiskač v Ljubljani. V njera so kapitalistične tendence v najčistejši reji poseobljene. Pri vsaki priložnosti se kaže njegova avtokratična natura, ki smatra delavce za sužnje brez pravic. On prakticira najdoslednejše odpuščanje delavcev brez odpovedi. On ovira v vsakem razporu, ki bi se čisto lahko rešil brez težav, sporazum med delodajalci in delavci. On je zakrivil že večkrat stavke. In tudi letos je gospod Pammer začetnik boja, o katerem se nihče ne more reči, kakšen obseg doseže. A letos je ravnanje gospoda Pammerja tako, da bije kar s pestjo v obraz navadni dostojnosti. Z ozirom na to, kar počenja ta gospod sedaj, se mora človek vprašati, ali je sploh še mogoče upoštevati njegove ugovore in njegov podpis.

Znano je, da je bil lani v Ljubljani precej hud boj v mizarski stroki, ki se je končal z ugovorom, sprejetim od delavcev in delodajalcev. V zmislu tega ugovora morajo s prvim majnikom priti nekatere reforme v prid delavcem do veljave. A gospod Pammer, ki je lani podpisal ugovor, nima sedaj druge skrbi, kakor to, kako bi poglobil svojo besedo in opeharil delavce za tisto, glede česar se jim je lani zavezal. Zasnova je to stvar tako: Pretečenega tedna je poklical k sebi nekoliko delavcev in sicer si je izbral starejše, ki imajo po več otrok, misleč, da doseže s pritiskom več pri njih, kakor pri mladih brez družin. Te delavce je vprašal, če hočejo še delati pri kranjski stavbinski družbi, toda ne ob pogojih, ki postanejo po ugovoru s 1. majnikom veljavni, temveč ob starih, ki so veljavni pred ugovorom. Že to karakterizira dovolj njegovo odkritosrčnost. Delavci, ki so organizirani, so odgovorili, da posameznik sploh ni kompetent odgovarjati v stvari, ki je urejena s skupnim ugovorom. A gospod Pammer je silil vsakega posameznika, da mora odgovoriti za svojo osebo. Umevno je, da je dobil od vsacega negativen odgovor. Na to je gospod ravnatelj takoj pokazal avtokrata in izjavil, da so dotični delavci hipoma odpuščeni. Drugega dne je šla deputacija mizarjev k njemu, da bi ga mirno in uljudno opozorila na neopravičenost njegovega ravnanja. A gospod Pammer je postal skrajno nervozen, začel mahati z rokami in kričati: Alle sind entlassen! Alle sind entlassen! Naravno je, da so delavci na to zapustili delo.

Pammerjevo ravnanje je na vsak način nezasišano. Podpisati dogovor samo v ta namen, da se zagotovi za nekoliko mesecev delo in ga prelomiti tisti hip, ko bi imel prinesiti nasprotni stranki zmerno zboljšanje, to smatra gosp. ravnatelj stavbinske družbe menda za «deutsche Treue». Odkar je bil končan lanjski boj, so delavci rigorozno izpolnjevali svoje dolžnosti, napram podjetnikom so bili pa tako konciliantni, da so se v nekaterih slučajih zatisnili oči, da le ne bi padla nanje najmanjša senca nezvestobe. Splošno se je mislilo, da zagotovi lanjska sprava vsaj za nekaj let mir v mizarski stroki v Ljubljani, ki bi bil na korist obrti sploh. A sedaj je očitno, da gospod Pammer noče miru.

Delavci niso iskali boja in če je prišlo do njega, niso krivi oni, temveč kriv je edino gosp. Pammer, katerega vodi kakor fiksna želja, da bi ponižal delavce. Toda do tega cilja bo tudi gospodu Pammerju pot predolga. Iskali niso delavci boja; toda če se jim vsili, se ne bodo dali tako izlega ugnati v kozji rog, kakor misli gospod direktor. Ljubljanski mizarji so že dokazali, da znajo tudi v hudih bojih vstrajati. Ne vemo, če je gosp. Pammer pri kranjski stavbinski družbi vsega mogočen. Vendar pa mislimo, da je nad ravnateljem še kaka instanca, ki bi lahko posegla vmes, dokler je čas. Ne zdi se nam čudno, če skušajo v kapitalističnem svetu podjetniki varovati svojo korist tudi napram delavcem; toda tako daleč ne sme to segati, da se teptajo dogovori. Kranjski stavbinski družbi bi moralo biti vendar kaj ležeče na njenem dobrem glasu, ki ga spravlja ravnanje njenega ravnateljja v največjo nevarnost.

**Kako so avstrijski kmetje zadolženi?** V preteklih 25 letih je bilo v Avstriji zasilnim potom prodanih 220.000 kmetij. Skupna svota dolga, ki je je obremenjevala prodana posestva, je iznašala 1460 milijonov kron, pri prodaji pa se je izkupilo samo 854 milijonov kron, tako da so upniki izgubili 606 milijonov. Leta 1895. je bilo sodnijsko prodanih 14.089 kmetijskih posestev, katerih cenilno vrednost je znašala 60.310.680 kron, dolgovi kron



75.980.116, izkupiček pa 45.001.234 kron. Kakor je razvidno iz teh podatkov, prodajajo se kmetij ka posestva po javnih dražbah mnogo pod cenilno vrednostjo, ker znajo razne pijavke že tako urediti, da zanje prav bodi. Ker je bilo v 25 letih sodnijsko prodanih 220.000 kmetij, koliko ljudi je bilo prisiljenih zapustiti rodno grudo in si iskati kruha po tovarneh? Ako štejemo povprečno na vsako družino po pet glav, več nego milijon! Na vsake četrt ure pride prodaja enega posestva. Če pa socialni demokratje pravijo, da goni sedanji kapitalistični zistem srednje sloje v proletariat, pa obrnejo naši ljubi nasprotniki stvar in trdijo, da hočejo socialisti proletarizirati kmete in obrtnike.

### Proti jetiki.

Dalje.

Deželno pomožno društvo je izdalo sledeče navodilo, kako ravnati, da se ne raznaša tuberkuloza: **Jetika** (pljučna tuberkuloza) je nalezljiva bolezen; okužimo se pa zlasti z izbljuvki jetičnih. — **Jetični**, ki pazijo na snažnost, niso nevarni svojim bližnjim. **Jetike** se lahko ubranimo! — **Jetika** je ozdravljiva!

Kako se ubranimo jetike?

### Pljuvanje:

- Ne pljuvaj nikdar na tla!
- Ne kašljaj nikomur v obraz!
- Doma pljuvaj v pljuvalnik, ki je napolnjen z vodo!
- Pljuvalnik se mora vsak dan izprazniti v stranišče ali v kanal, očistiti z vrelo vodo in zopet napolniti s svežo vodo.

### Perilo:

Telesno in posteljno perilo bolnikov je treba zavijati v mokro rjuho, spravljati na varnem, nedostopnem kraju in izkuhati ločeno od drugega perila.

### Pometanje:

- Ne puščaj, da bi se pometalo brez škropljenja!
- V prahu so pogosto jetične kali, ki povzročijo jetiko.
- Tla je treba poskropiti z vodo. Metla mora biti ovita z mokro cunjjo. To cunjjo je treba po pometanju izkuhati.
- Stanovanje bodi snažno!
- Hišno opravo sušiti z mokro ruto.

### Zračenje:

- Zračni neprestano!
- Pozimi in ponoči imej, če možno, okno nekoliko odprto!
- Bolnika dobro odevaj!

### Hrana:

- Treba je dobre in tečne, raznovrstne hrane (mesa, prikuhe, zelenjave, močnatih jedi, kruha, sirovega masla, sira, mleka).
- Ne jej preveč naenkrat!

### Alkohol:

- Preobilno zauživanje opojnih pijač (vina, piva, žganja, konjaka, ruma) je škodljivo.
- Pijanci največkrat obole. Otroci sploh ne smejo dobivati alkohola v zauživanje.

### Mleko:

- Mleko uživaj le prekuhano!
- Sirovo mleko lahko škoduje.

### Umivanje:

- Vsako jutro odrgni si vse telo z namočeno in ožeto ruto iz domačega platna.
- Nato se obriši s suho ruto.
- Vsako jutro se izmij usta in grlo ter si osnaži zobe.
- Nohte imej čiste.
- Pogostoma se koplji.
- Pred jedjo si umivaj roke!

### Poljubovanje:

- Otrok ne poljublaj na usta.

### Spanje:

- Jetičniki morajo biti sami v postelji, ker lahko okužijo vsakogar, ki bi ž njimi ležal.

Dalje prih.

## Zahlevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah „Rdeči Prapor“!

### Izkaz prostovoljnih darov.

Za tiskovni skiad so darovali: Martin Repovš nabral v veseli družbi 5 K 10 vin.

Mizarji, pozor! Vsakdo, ki namerava zapustiti prostor ali delavnico, da si poišče v kaki drugi delavnici dela, sploh vsak mizar ali delavec pri strojih, ki išče dela, naj se oglasi poprej v društvenem lokalu na Rimski cesti št. 19. Nihče ne išče dela v nobeni delavnici, preden se v društvu je informira o položaju!

## Otvoritev špecerijske trgovine.

P. n. slav. občinstvu uljudno naznanjam, da

**prevzamem začetkom maja trgovino J. Mencigerja v Bohoričevih ulicah**

ter se bom potrudil cenjenim odjemalcem vselej postreči s pristnim in svežim špecerijskim, kolonialnim in materialnim blagom. 2—1

**Sedanjo svojo trgovino na Martinovi cesti obdržim kot podružnico.**

Na podlagi mojih večletnih strokovnih izkušenj se priporočam za obilen obisk ter bilježim z odličnim spoštovanjem

**Dragotin Gril.**



**KAVARNA**  
**„Unione“**  
**preje „Tedesco“ v Trstu**  
se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

**Novo! Novo!**

Izšla je v založbi časopisa „Naprej!“ v Idriji brošura

## „Proletarijat“

ki jo je napisal Karol Kautsky, poslovenil Anton Kristan. Brošura „Proletarijat“ obravnava sledeče predmete: „Proletarec in rokodelski pomočnik“, „Delavska mezda“, „Razpad proletarske rodbine“, „Prostitucija“, „Industrijska rezervna armada“, „Rastoča razsežnost proletarijata“ in „Trgovski in „izobraženi“ proletarijat.“  
Cena brošure **30 vinarjev.**

## Slavnostne predmete za 1. maj.

Rdeče nagelne 100 kom 1 K 80 vin., lampijone z napisom za 1. maj, rdeče dekoracije za kolesarje 1 komad 50 vin. in več. **Strankine verižice za uro, obeske s fotografijami poslancev, broše, dekoracijske podobe za majsko slavnost. Šaljive bazare in vse slavnostne predmete se dobi najceneje pri tvrdki 85**

## WUNIBALD PLANN

Dunaj, VI/2, Wallgasse 19. Telefon 10.443.

Naročila čez 20 kron poštne prosto. — Zahtevajte znižani cenik majskih slavnostnih predmetov.

## Berite! Berite!

Čitajte in širite sledeče knjige in brošure:

**K. Kautsky:**  
„Kdo uničuje proizvajanje v malem?“  
Cena 30 vinarjev.

**H. Kirchstolger:**  
„Pod spovednim pečatom“.  
I. del velja 2 kroni 60 vinarjev. II. del velja 2 kroni.

**A. Kristan:**  
„Socializem“.  
Cena 20 vinarjev.

**A. Kristan:**  
„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.  
Cena 10 vinarjev.

**K. Marx in Friderik Engels:**  
„Komunistični manifest“.  
Cena 40 vinarjev.

**A. Kristan:**  
„Zakaj smo socialisti?“  
Cena 14 vinarjev.

„Vatikanski jetnik“.  
Razglednica. Komad 6 vinarjev. 100 komadov 5 kron.

Vse te knjige in brošure se dobe v upravi „Rdečega Praporja“ v Ljubljani, „Naprej!“ v Idriji in v vseh slovenskih knjigarnah v Ljubljani, Trstu, Gorici in Kranju.

Prodajam okoli 8000 metrov

## ostankov posteljnega platna

(kanafas) z jamčeno kvaliteto, samo izbrani ostanki po 8—16 metrov kos, za popolno posteljno perilo 1 meter po 22 krajcarjev. Razpošilja se najmanj 40 metrov po poštnem povzetju.

**S. Stein, tovarna za platno**  
Nachod na Češkem.

## Dolnška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

Telefon št. 168.

priloga svoje

## izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 167.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Telefon št. 157.

26—21